

CUPRINS

INTRODUCERE	2
ORIGINILE VIKINGILOR	6
SOCIETATEA VIKINGĂ	28
JAFURI	60
RĂZBOINICI ȘI ARME	82
EXPLORARE ȘI EXPANSIUNE	104
DECLINUL VIKINGILOR	120
CONCLUZII	141

Originile vikingilor

Atacul brusc și violent al vikingilor asupra mănăstirii Lindisfarne în anul 793 d.H. a lovit Britania creștină ca un trăsnet. Însă profanarea uneia dintre Casele Domnului și măcelărirea călugărilor neînarmați nu a însemnat mare lucru pentru războinicii păgâni care credeau într-o viață de apoi plină de festinuri și lupte în palatul cel mare al lui Odin. Vikingii și credințele lor nu veneau de nicăieri, erau parte a unei culturi vechi de secole, născută în tărâmurile reci ale nordului.

Povestea vikingilor este despre relația oamenilor cu pământul și marea, dar și despre izolarea lor de restul Europei. Din perioada preistorică a Scandinaviei și până în secolul al VIII-lea d.H., generații întregi de „proto-vikingi” au clădit fundamentul cultural pentru jefuitoarii, negustorii și coloniștii pe care astăzi îi denumim, generic, „vikingi”. Și au făcut asta nebăgați în seamă și ignorați de civilizațiile care s-au născut și au murit pe continentul european.

Primii locuitori

Primii oameni care au locuit în ceea ce numim acum „Ținutul Vikingilor” din Norvegia, Suedia și Danemarca au fost vânători și culegători stabiliți acolo la finalul ultimei Ere Glaciare. Pe măsură ce ghețurile s-au retras spre nord, au apărut acești locuitori preistorici, care s-au răspândit în sudul Scandinaviei și s-au așezat în regiuni mai fertile precum Skåne din Suedia. Se deplasau cu ajutorul bărcilor din lemn etanșate cu piei de animale, propulsate cu ajutorul vâslelor. Marea a fost întotdeauna elementul de susținere a traiului de zi cu zi din Scandinavia, și nu este de mirare că primii locuitori au fost,

mai presus de toate, marinari și constructori de bărci. Erau foarte mândri de isprăvile lor pe mare, imortalizându-le în gravuri în piatră. Imaginile îi leagă pe acești înaintași de o altă veche tradiție scandinavă: luptele și expedițiile de jaf. Gravurile în piatră din Suedia și Norvegia, datând din jurul anului 1100 î.H., dezvăluie bărci cu o formă similară cu cea a drakkarului viking, care avea să apară două mii de ani mai târziu; la bordul acestor ambarcațiuni sunt înfățișați războinici înarmați cu topoare și arcuri cu săgeți.

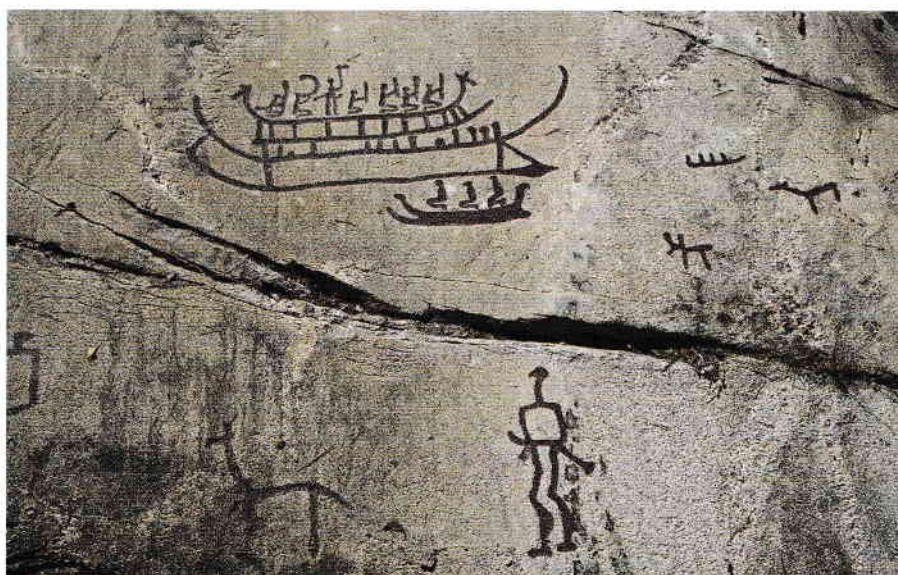
În Peninsula Scandinavă, evoluția a urmat un drum similar cu restul Europei: practicarea agriculturii a început în jurul anului 4000 î.H., Epoca Bronzului – în jurul anului 2000 î.H., iar Epoca Fierului – în jurul anului 500 î.H. Nu se cunosc prea multe despre locuitorii de la acea vreme ai peninsulei, deși s-au găsit dovezi atât ale existenței unor mici gospodării, cât și ale practicării de jertfe umane, bine păstrate de-a lungul vremii, mai ales în turbării.

MAI SUS: Imagini cu drakkarele pot fi găsite în mii de gravuri descoperite în Alta, Norvegia. Datate undeva între 5 000 î.H. și 200 î.H., aceste lucrări de artă au fost create de primii locuitori ai Scandinaviei.

Despre societatea scandinavă se cunosc mai multe începând cu apariția Imperiului Roman. Încă din secolul I d.H., romanii făceau comerț cu chihlimbar, în zona mediteraneană, iar armele caracteristice Epocii Fierului, fabricate de ei, ajungeau în nordul continentului. Aceasta poate fi caracterizată drept o perioadă periculoasă, violentă și incertă pentru Scandinavia, unde localnicii ridicau „dealuri” fortificate pentru a se proteja, iar în mlaștini, mai ales în nord-estul peninsulei Iutlanda, din Danemarca, erau aruncate ca ofrandă arme. Pe atunci, obiceiul ofrandelor era deja vechi de sute de ani. Un exemplu faimos îl reprezintă barca Hjortspring, îngropată ca ofrandă în jurul anului 350 î.H. Numărul mare de arme și armuri de la bord sugerează că, în acel moment, triburile scandinave se aflau în plin conflict.

SUS: Pietre dispuse în formă de ambarcațiuni marchează locul de înmormântare în marea necropolă Lindholm Høje, din Iutlanda, Danemarca. Modul în care sunt reprezentate aceste vase subliniază importanța lor covârșitoare în societatea vikingilor, nu doar în timpul vieții, ci și după moarte.

DEASUPRA: Multe dintre gravurile în piatră din Epoca Bronzului, găsite la Tanum, Suedia, înfățișează războinici înarmați la bordul bărcilor. Multe dintre ambarcațiuni seamănă cu legendara Hjortspring.

Cu vikingii la hotare

Evoluția culturală și dezvoltarea social-politică din Scandinavia s-au petrecut departe de influența Romei – prima superputere din istoria Europei. Civilizația romană a dominat Europa începând din Epoca Fierului și până în secolul V-lea d.H., dar, cu toate acestea, romanii nu au fost niciodată interesați în cucerirea Scandinaviei. Istoricul roman Tacitus ne spune că, în anul 5 d.H., Augustus a trimis o flotă să exploreze ținutul din jurul Danemarcei, deși nu este clar dacă legionarii au debarcat sau nu acolo. Aceasta a fost singura încercare de incursiune pe mare a romanilor în regiune, care a dus la apariția numelui „Scandinavia”, derivat din „Scadinavia” sau „insula primejdioasă”. Încercările

romanilor de a pune stăpânire pe Scandinavia de pe uscat au luat sfârșit odată cu masacrul a trei legiuni imperiale în anul 9 d.H., în Bătălia din Pădurea Teutoburg. Această înfrângere umilitoare a pus capăt incursiunilor romane la est de Rin, iar cea mai sudică graniță a Scandinaviei, situată pe râul Eider din Danemarca, nu a mai fost trecută niciodată.

Bătălia din Pădurea Teutoburg a fost un eșec fără precedent pentru Roma, civilizația care reușise să cucerească două treimi din lumea cunoscută și să creeze un imperiu întins pe o suprafață de peste patru milioane de kilometri pătrați. Fiecare teritoriu nou cucerit de legiunile romane era transformat rapid într-o mică Romă, orașele cucerite fiind

dotate cu apeducte moderne, drumuri pietruite, băi și amfiteatre și conduse pe baza unui cod de legi scrise. Răspândind ultimele cuceriri ale tehnologiei și binefacerile alfabetizării în teritoriile europene, Imperiul Roman a pus capăt „preistoriei” multor popoare aflate, pe atunci, la nivelul unor societăți tribale. Însă niciunul dintre beneficiile civilizatoare ale Romei nu a fost experimentat de triburile din Danemarca, Norvegia și Suedia. Scandinavia nu a fost afectată nici de Perioada Migrației dintre anii 400 și 600 d.H., care a marcat sfârșitul dominației Romei și a dus la strămutarea unui număr impresionant de locuitori ai Europei. În această perioadă, anglii și saxonii au invadat Anglia, Roma a fost cotropită de vizigoți, iar creștinismul a început să se impună în toată Europa. Strămoșii vikingilor au venit în contact cu toate aceste populații, dar identitatea lor culturală s-a format într-o deplină izolare, departe de orice influență venită de pe continent.

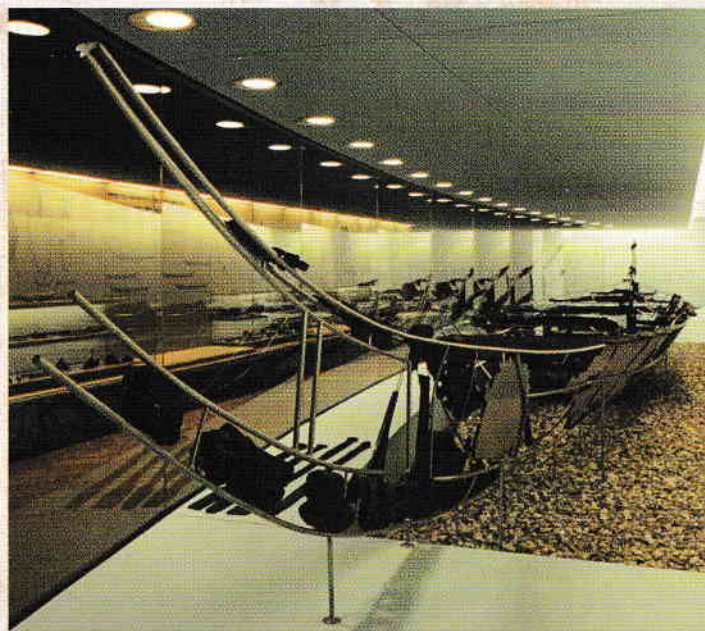
În Perioada Migrației, Scandinavia se afla la începutul Epocii Vikingilor. Au existat mai multe triburi, fiecare cu o altă cultură, deși oamenii aveau numeroase elemente în comun. Trăiau, în general, în așezări rurale mici unde se ocupau de agricultură, pescuiau și, uneori, se luptau între ei.

La scurt timp, multe dintre aceste așezări au devenit centre de putere fortificate, pe măsură ce regiunile Scandinaviei au ajuns să fie organizate în teritorii centralizate. Un astfel de teritoriu a fost Eketorp de pe insula suedeză Öland; un altul a fost Gamla Uppsala din Uppland, în Suedia. Înfiițat în secolul al III-lea d.H., Gamla Uppsala a fost un important centru economic, religios și politic, atât în timpul, cât și după Epoca Vikingilor. Uriașii tumuli construiți de membrii dinastiei Yngling în Gamla Uppsala se mai pot vedea și în ziua de azi, având o importanță arheologică deosebită: simbolizează evoluția Scandinaviei de la un teritoriu fragmentat în regiuni mici

Barca Hjortspring

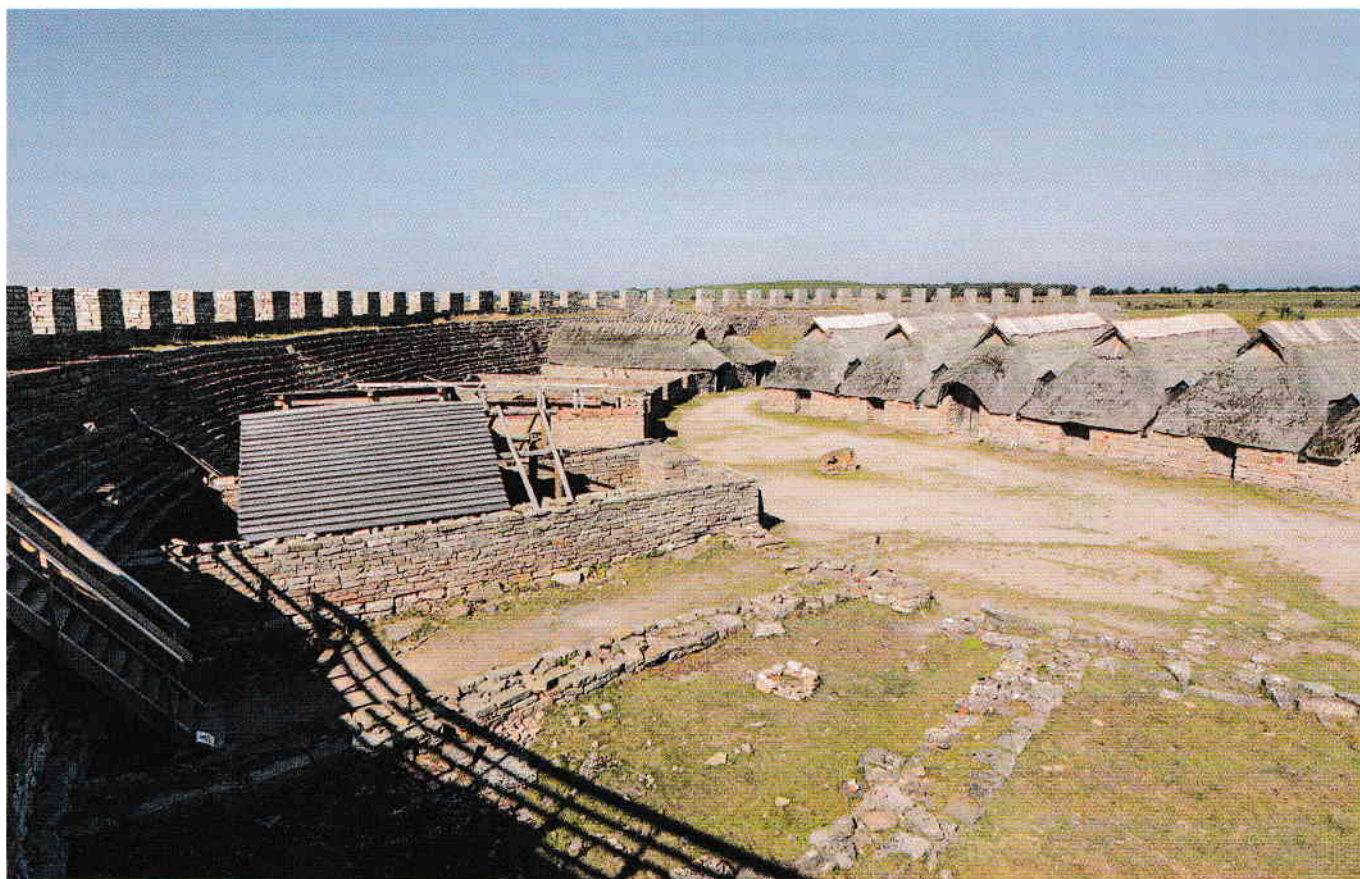
Hjortspring este cea mai veche ambarcațiune din lemn din Europa, fiind un exemplu remarcabil al primelor încercări ale strămoșilor vikingilor de a construi mijloace de navigație. Rămășițele vaselor cu o lungime de 18 metri prezintă multe dintre caracteristicile asociate cu drakkarele suple ale vikingilor care aveau să fie construite mai târziu. Este asamblată din scânduri suprapuse, prinse cu cuie de ancorare sau „bordaje din lemn“, așezate pe ambele laturi, care se unesc în ambele capete ale bărcii. Capetele se terminau în prora la ambele capete, astfel încât barca să poată pleca la fel de repede pe cât acosta. Aceasta era o altă trăsătură importantă a drakkarelor. De asemenea, la fel ca ambarcațiunile vikingilor ce aveau să fie construite mai târziu, Hjortspring avea o carenă joasă care permitea acostarea direct pe plajă, dar și înaintarea prin estuare puțin adânci sau navigarea pe râuri. Barca înainta cu ajutorul a douăzeci și patru de vâslași, la care se adăugau alți doi, fiecare la câte un capăt al bărcii, îndeplinind rolul de cârmaci. Poate că barca Hjortspring a fost îngropată într-o mlaștină drept semn de mulțumire sau în onoarea celor care au pierit în luptă.

DREAPTA: Rămășițele bărcii Hjortspring în formă de canoe, care a fost îngropată cu o uriașă încărcătură de arme.

PAGINA ALĂTURATĂ: În această pictură, o armată de „proto-vikingi“ învinge legiunile romane în Bătălia din Pădurea Teutoburg. Coifurile cu aripi reprezintă un obiect de decor anacronic.

MAI JOS: Fortul Eketorp, reconstruit pe insula Öland, Suedia. Edificat în jurul anului 400 d.H., a fost abandonat din motive necunoscute în 600 d.H.

URBIS

We know

cu o populație preponderent tribală la regiuni centralizate conduse de regi.

În ultima fază a Epocii Fierului în Scandinavia, cunoscută sub numele de Perioada Vendel (600-800 d.H.), au avut loc înmormântări fastuoase la nord de Gamla Uppsala, la Valsgärde și Vendel. Aici, regii erau înmormântați la bordul vaselor lor împreună cu obiecte scumpe și arme, acestea din urmă reprezentând o dovadă a averii, puterii și a spiritului lor războinic. Tradiția înmormântării pe ambarcațiuni a continuat și în Epoca Vikingilor.

Așa cum am arătat, chiar și primii coloniști scandinavi au fost mari constructori de vase și adevărați „stăpâni ai mării”. Deplasările pe mare erau esențiale în jurul Scandinaviei și în apele din jurul fiordurilor sale, al golfurilor și al insulelor, care serveau drept artere majore de transport, înlocuind călătoriile mai lungi și mai periculoase pe uscat. Îndemânarea de navigatori a scandinavilor a fost dovedită în raidurile de pe mare, îndrăznețe și periculoase, care le-au adus vikingilor reputația de oameni de temut. Deși istoria primilor scandinavi a fost legată de mare, partea de uscat a regiunii, cu geografia sa vastă și variată, avea să contureze, în timp, caracterul popoarelor din fiecare țară.

PATRIA

Țările Scandinave – Danemarca, Norvegia și Suedia – nu erau teritorii clar definite prin granițe conturate cu strictețe în timpul Epocii Vikingilor, însă formau cele trei zone de bază ale „patriei comune a vikingilor”. Scandinavia a suferit câteva mici schimbări între perioada „proto-vikingilor” și prezent, cum ar fi apariția terenurilor eliberate prin defrișări, dar este, în mare parte, aceeași regiune vastă și variată din vremea primilor locuitori din Epoca Bronzului.

Scandinavia este un teritoriu impresionant prin întindere – se desfășoară pe o lungime de peste 1 931 de kilometri, de la capătul cel mai nordic al Norvegiei până la granița sudică a Danemarcei, situată pe râul Eider – și cuprinde o varietate de peisaje și areale climatice, de la nordul înghețat și dezolant până la partea sudică, blândă și fertilă. În partea cea mai nordică, Suedia și Norvegia sunt la aceeași latitudine cu Groenlanda și au aceleași anotimpuri extreme precum Cercul Arctic. Asta înseamnă, în medie, doar o oră de lumină naturală pe zi în mijlocul iernii, dar zile lungi și însorite la mijlocul verii. Prin contrast, sudul Suediei și al Danemarcei se situează la aceeași latitudine ca Anglia, Scoția sau

nordul Poloniei; aici, iernile sunt relativ blânde, iar verile calde. Vikingii și strămoșii lor au avut multe elemente culturale în comun, dar ambițiile și destinele acestora au fost modelate de caracteristicile climatice ale diferitelor regiuni în care au trăit.

Norvegia

În mare parte, Norvegia este delimitată de coasta sa „zimțată”, una dintre cele mai lungi din lume, având 18 000 de kilometri. Aceste țărături sunt protejate de valurile Oceanului Atlantic prin fiorduri lungi și șerpuite și de peste 240 000 de insule. Fiordurile norvegiene pot avea o lungime de până la 161 de kilometri, așa cum este Sognefjord din vestul Norvegiei, însă rareori măsoară mai mult de cinci kilometri lățime. În Epoca Vikingilor, fiordurile ofereau adăpost și asigurau trecerea în siguranță a drakkarelor încărcate cu o pradă bogată, care se întorceau acasă pentru a acosta lângă cele câteva fâșii de teren arabil potrivit înființării de așezări. Acest teritoriu era format, în mare parte, din terenuri mici, localizate la „gâtul” fiordurilor, adică acolo unde râurile se vărsau în mare, coborând de pe platoul muntos și abrupt.

În dreptul coastei se află terenul muntos și înalt care definește, practic,

Norvegia: 70% din relieful său este stâncos și sterp și se situează mai sus de etajul forestier, acolo unde pădurile de conifere ale Norvegiei acoperă în jur de 25% din suprafață. O mare parte din teritoriul țării este ocupat de un lanț muntos cunoscut sub numele de „Keel”, care se întinde de la nord la sud și desparte coastele Norvegiei din vest de regiunea estică din interior. Keel este acoperit în permanență de gheață și zăpadă, iar Muntele Galdhøpiggen – cel mai înalt vârf montan din Europa nordică – măsoară 2 469 metri deasupra nivelului mării.

Pământul fertil al Norvegiei reprezintă doar cinci la sută din suprafața țării și este situat în câmpia Jæren, lângă fiordul Oslo din sud-vest, și în Trøndelag, important teritoriu al vikingilor situat la sud de fiordul Trondheim. Vikingii numeau regiunea cea mai nordică a teritoriilor locuite de ei Hålogaland: o fâșie de gheață, un pământ populat pe alocuri de triburi care supraviețuiau din pescuit, vânat, comerț cu blănuri și din tributul plătit de indigenii saami.

Deși viața în nord era grea, primii norvegieni au supraviețuit datorită diverselor activități precum creșterea animalelor, pescuitul, vânătoarea și cultivarea unor mici suprafețe. Sudul era zona în care se aflau așezări compuse gospodării și sate, iar hrana era pregătită din carne de vită și plantele cultivate. Locuitorii de pe coastă se întrețineau mai mult din pescuit și creșterea câtorva animale. Coasta vestică a Norvegiei este scăldată de Curentul Atlanticului de Nord, așa că iernile sunt mai blânde, iar animalele puteau fi ținute afară și nu la bordul corăbiilor, așa cum se practica în alte părți. În apropierea coastei, era o suprafață limitată de pământ, pe deasupra, neroditor, și nu e de mirare că aceste condiții i-au determinat pe primii războinici vikingi să plece în Britania cu scopul de a jefui sau de a căuta noi locuri de pășunat. Printre resursele țării exploatare de vikingii norvegieni pentru a face comerț s-au numărat blănurile de animale, steatitul – pe care îl foloseau ca

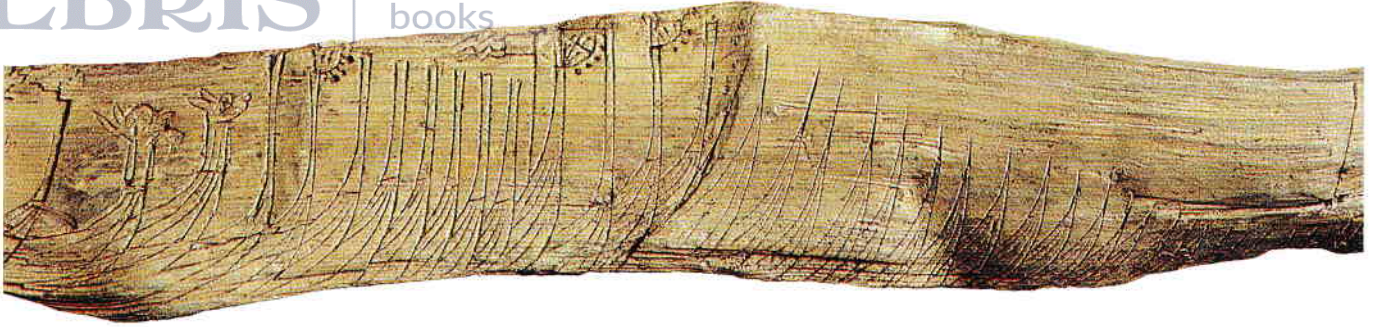

PAGINA ALĂTURATĂ: Drakkarele sunt înfățișate aici călătorind prin apele calme ale unui fiord norvegian.

MAI JOS: La 2 469 metri deasupra nivelului mării, Galdhøpiggen este cel mai înalt munte din Europa nordică. Relieful muntos al Norvegiei făcea ca, adesea, vikingii să prefere călătoriile pe mare în locul celor pe uscat.

MAI SUS: Ținutul natal al vikingilor, așa cum arăta la începutul Epocii Vikingilor. Deși teritoriile sunt marcate clar aici, granițele dintre cele trei țări erau adesea neclare și volatile.

să facă oale de gătit – și așa-zisul „fier de mlaștină”, limonitul, un mineral bogat în oxizi de fier extras în cantități mari din provincia Telemark din sud-est.

Suedia

Suedia este formată dintr-un relief variat, o linie de coastă de-a lungul laturilor de est, de sud și de sud-vest, iar la vest, se află o graniță lungă de 1 609 kilometri cu Norvegia, un hotar greu de traversat din cauza unui lanț muntos lung și înalt. În nord, acești munți sunt acoperiți în mod constant de gheață și zăpadă, iar râurile din văile lor alimentează câmpia de pe coasta de est a țării. Aceste câmpii nu pot fi folosite ca teren arabil, în schimb, sunt acoperite cu păduri de conifere care constituie în jur de 60% din flora țării. Dincolo de câmpiile estice, coasta Suediei se învecinează cu Golful Botnic și cu coasta de vest a Finlandei. Iernile din această regiune sunt foarte aspre, iar în perioada cea mai rece a anului, Golful Botnic este, de regulă, înghețat luni în șir. Locuitorii acestui ținut supraviețuiau din comerțul cu vânat, pește și „fier de mlaștină”. La nord de aceste câmpii se află un teritoriu cunoscut sub numele de „Norrland”, un loc rece și ostil, care este puțin populat chiar și în zilele noastre.

În centrul Suediei se întinde o câmpie joasă, formată în jurul lacurilor Mälaren, Vänern și Vättern, învecinată cu munții din sud și cu Småland, un platou cu sol sărăcăcios și nefertil. Småland crea o graniță naturală între Suedia Epocii Vikingilor în nord și Danemarca în sud. Câmpiile joase din centrul Suediei erau locuite de două mari triburi de vikingi: Götar, care ocupa teritoriul din jurul Östergötland,

*„Abrupt și sterp,
este înconjurat
de stânci, iar
bolovanii imenși
și colțuroși îi dau
aspectul unui
teritoriu dezolant,
dur și mohorât.”*

— Saxo Grammaticus

Västergötland și Småland; și Svear, așezat în provincia Uppland și care a dat numele actualilor locuitori ai Suediei.

La est de coasta suedeză se află insulele Öland și Gotland, care aveau o mare importanță în timpul Epocii Vikingilor. Insulele Suediei și apropierea lor de canalele Europei continentale au făcut ca țara să ajungă o putere în domeniul comerțului. Unii dintre primii vikingi menționați în scrierile vremii au fost suedezii, care, spre deosebire de vecinii lor norvegieni, erau negustori cunoscuți în piețele îndepărtate din Rusia și Constantinopol, fiind mult diferiți de tâlharii care atacaseră Britania. O statuie indiană reprezentându-l pe Buddha, găsită pe insula Helgö de pe lacul Mälaren, indică aria geografică

surprinzător de extinsă a neguțătorilor suedezi. Insula a fost cândva sediul unei piețe renumite de unde se puteau cumpăra bijuterii realizate în atelierele din apropiere.

La fel ca în Norvegia vecină, cele mai importante așezări din Suedia au fost identificate pe câmpiile joase din sud. În Epoca Vikingilor, cele mai mari dintre acestea, dezvoltate în jurul ținuturilor Uppland și Västergötland, s-au transformat – pornind de la aglomerări de ferme și mici gospodării individuale – în regate. Aici, abundența recoltelor și pășunile bogate le permiteau locuitorilor un fel de „lux” asemenea celui de care se bucurau și locuitorii terenurilor fertile ale Danemarcei.

Danemarca

Danemarca este cea mai mică țară din Scandinavia, formată din peninsula Iutlanda și 443 de insule din jurul acesteia. Dacă s-ar desena un cerc în jurul Danemarcei și al teritoriilor sale, circumferința ar fi de doar șapte sute douăzeci de kilometri, dar, în ciuda teritoriului său mult mai mic, era la fel de importantă pentru vikingi cum erau Norvegia și Suedia, în partea de nord.

Pe lângă numeroasele insule – inclusiv Sjælland și Fyn, foarte importante în Epoca Vikingilor –, Danemarca includea și provinciile Skåne, Halland și Blekinge, situate în câmpiile sudice ale Suediei. În Iutlanda, granița sudică a Danemarcei se întinde pe 67 de kilometri de-a lungul râului Eider și, în timpul Epocii Vikingilor, era protejată de Europa continentală

LBRIS | We know books

Scandinavia descrisă de Saxo

Saxo Grammaticus (circa 1150-1220) este autorul cronicii *Gesta Danorum*, sau *Istoria danezilor*, prima lucrare de acest fel cunoscută în istoria țării. În prefață, cronicarul descrie cele trei țări care compun Scandinavia Vikingilor:

„Danemarca pare despicată de apele oceanului și are doar câteva porțiuni de uscat neîntrerupt, divizate de valurile care se sparg de țărnișurile lor, în feluri care variază în funcție de unghiul diferit al expunerii la mare. Dintre toate, Iutlanda, fiind cel mai mare teritoriu și primul care a fost populat, este reședința regatului danez.

Este de departe cel mai întins, ajungând până la granița cu Teutonland, de care este despărțit de râul Eyder. Spre nord, are o lățime mai mare, și iese pe malul Canalului Noric (Skagerrak). În partea aceasta se găsește fiordul Liim, atât de bogat în pește, încât pare să le ofere localnicilor mai multă hrană decât întreg uscatul cultivat de ei. Însă acest teritoriu, datorită asemănării de limbă și a poziției sale, este ocupat de Suedia și Norvegia. Dintre cele două, Norvegia a primit de la natură un teren pustiu și neroditor. Abrupt și sterp, este înconjurat de stânci, iar bolovanii imenși și colțuroși îi dau aspectul unui

teritoriu dezolat, dur și mohorât; în părțile sale cele mai îndepărtate, soarele nu apune nici măcar noaptea și astfel, disprețuind împărțirea firească între noapte și zi, își face simțită strălucirea în ambele perioade. Trebuie menționat faptul că acest ținut se învecinează la est cu Suedia și insula Gotland, fiind scăldat pe ambele laturi de apele oceanului învecinat. La nord, este foarte aproape de o regiune cu nume și poziție necunoscute, lipsită de civilizație, dar ocupată de oameni de o monstruoasă ciudățenie. Un vast teritoriu ud de numeroase ape curgătoare desparte Danemarca de Norvegia, aflată de cealaltă parte a mării. Această mare este considerată periculoasă pentru navigatori și puțini sunt cei care, încumetându-se să călătorească pe ea, se întorc teferi... Astfel, Suedia trebuie să înfrunte Danemarca și Norvegia la vest, dar în sud și într-o mare parte din latura estică este protejată de mare. Dincolo de acestea, spre Răsărit se găsește o adunătură priestriță de barbari.“

– Saxo Grammaticus, *Istoria danezilor*, tradusă în engleză de Oliver Elton

STÂNGA: O ilustrație originală din *Istoria danezilor*, de Saxo Grammaticus.

PAGINA ALĂTURATĂ: O bucată de lemn descoperită în Norvegia, având gravată o imagine care reprezintă o flotă de drakkare.

MAI JOS: Uriașii tumuli regali din Gamla Uppsala. Lucrările de excavație din colinele vestice au scos la iveală rămășițele unui bărbat, precum și ale unei săbii din Imperiul Franc, niște piese de șah confecționate din fildeș și obiecte de podoabă din Orientul Mijlociu.

prin „valuri de pământ“ cunoscute sub numele de Danevirke.

Accesul ușor în Danevirke le-a oferit vikingilor danezi oportunitatea de a dezvolta un comerț prosper cu vecinii lor din sud: frizienii, saxonii și sorabii de origine slavă, ceea ce a făcut ca influența „europeană“ a acestor popoare în lumea vikingilor să fie mai pronunțată în Danemarca decât în Norvegia și Suedia. Spre deosebire de aceste două țări, Danemarca are un relief plat care nu trece de 180 de metri deasupra nivelului mării. Câmpiile sale fertile au făcut ca agricultura să fie principala ocupație a vikingilor danezi. Poziția strategică a țării, între Marea Nordului și Marea Baltică, a oferit Danemarcei controlul asupra mai multor rute de comerț în Epoca Vikingilor. Astfel, locuitorii săi s-au bucurat de multe bogății sosite în porturi, unul dintre acestea fiind cel din Hedeby, situat în sud-est.

Un sit arheologic important și, totodată, o dovadă a prosperității câmpiilor fertile din Danemarca este Borum Eshøj, o așezare în care au fost descoperite peste patruzeci de movile funerare (tumuli) datate în jurul anului 1350 î.H. La acea vreme, era nevoie de peste o sută de oameni și de aproape trei luni ca să se construiască o movilă funerară, fiind, așadar, o onoare pe care doar cei bogați și puternici și-o permiteau. Construcții similare găsite în Gamla Uppsala din Suedia, regiunea în care au apărut primii regi ai acestei țări, sunt o dovadă în plus a acestei teorii.

RUNE ȘI SAGA

Informațiile care compun cea mai mare parte a istoriei vikingilor de dinaintea secolului al VIII-lea d.H. au drept sursă descoperirile făcute în situri arheologice. În Epoca Vikingilor, și înaintea acesteia, s-a scris puțin despre faptele lor. Fiind „ferită“ de influența Romei, Scandinavia a ratat unul dintre cele mai importante progrese ale civilizației: alfabetul latin. Așa că istoria și mitologia vikingilor au fost păstrate în tradiția orală, de obicei

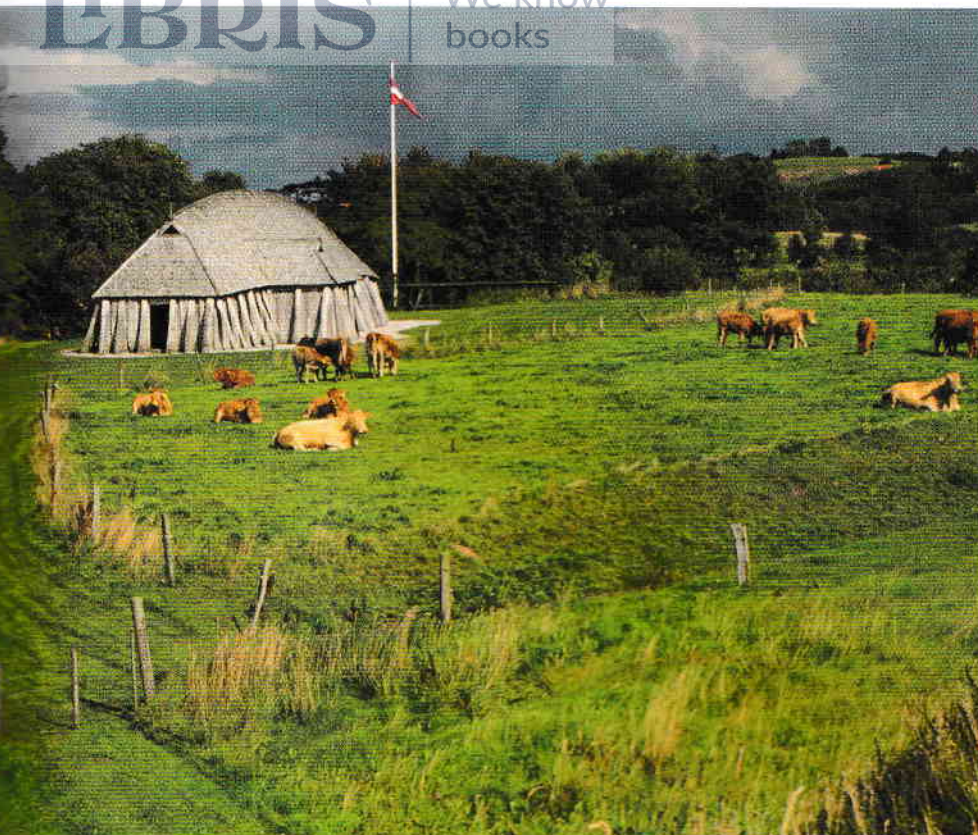
*„Timp de nouă zile
durează festinurile
și jertfele acestui
popor. În fiecare
zi, pe lângă
o mulțime de
animale, se
jertfește și un om.“*

— Adam din Bremen

prin poeme lungi transmise din generație în generație. Limba vorbită de vikingi era ramura nordică a limbii germane arhaice, cunoscută și ca „limba daneză“, dezvoltată de-a lungul secolelor până la Epoca Vikingilor, fiind vorbită numai și numai de populațiile din

Danemarca, Norvegia și Suedia, deși, în fiecare din aceste zone, cu diferențe regionale de natură dialectală. Scandinavia nu a avut niciun fel de istorie scrisă sau cronologie până când poemele vikingilor nu au fost compilate în celebrele „saga“, în fapt, niște cronici, începând cu secolul al XIII-lea. Din acest motiv, „saga“ au fost sursa a aproape tot ceea ce știau istoricii despre vikingi până când arheologia modernă le-a oferit mai multe indicii. Saga sunt cronici scrise cu nuanțe poetice și înfloriri stilistice care ne poartă cu gândul la caracterul eroic al războinicilor, ceea ce face ca acuratețea lor istorică să nu poată fi luată ad litteram.

Însă vikingii nu erau analfabeți și foloseau un sistem de scriere cunoscut drept alfabetul runic. Creat inițial în jurul anului 200 d.H., acest alfabet era format din șaisprezece litere sau mai degrabă caractere, creionate din linii verticale și diagonale scrijelite în lemn, os sau piatră. Liniile orizontale erau evitate deoarece puteau fi ușor confundate cu nervurile lemnului. Scrierea runică nu era folosită pentru

PAGINA ALĂTURATĂ: Acest schelet bine conservat al unui bărbat tânăr a fost găsit într-un sicriu din lemn de stejar într-un tumul din Borum Eshøj, în Danemarca. Cadavrul a fost îngropat într-un kilt din lână, în jurul anului 1345 î.H., împreună cu un pumnal din bronz și un pieptăn din corn.

STÂNGA: Un drakkar reconstruit în fortăreața Fyrkat din Danemarca.

MAI JOS: O pagină ilustrată din *Saga Sfântului Olaf* din Islanda. Saga au fost primele povești și poeme scrise vreedată de vikingi.

construirea paragrafelor lungi de text, ci pentru propoziții scurte: numele unui proprietar, descrierea unui obiect, un detaliu, o inscripție magică sau un mesaj simplu. Scrierea runică se găsea de obicei pe piepteni confecționați din oase, pe bijuterii sau bucăți mici din lemn pe care erau scrijelite mesaje precum „Thorfast a meșterit un pieptăn bun”, „Această broșă este a Melbrigdei” sau „Sărută-mă”.

Deși scrierea runică a fost creată la început pentru a fi scrijelită pe lemn și oase, runele au fost gravate și pe metale și pietre. Textele scrise cu caractere runice puteau fi gravate în metal sau sculptate în piatră cu o daltă și un ciocan. Pietrele mai mari, așa-zisele „pietre runice”, erau de obicei folosite pentru a delimita hotarele, drumurile și podurile sau drept pietre de mormânt.

Uneori, pentru a face scrierea runică mai vizibilă, se aplica un strat de vopsea roșie, neagră, maronie sau albastră. Mesajul era adesea îmbogățit prin decorarea cu simboluri zoomorfe, de exemplu, silueta prelungă a unui șarpe.

Sute de pietre runice au fost descoperite în Scandinavia și în teritoriile vikingilor din afara acestui spațiu, dar distribuția lor pare a fi rodul întâmplării. Peste două sute de pietre runice au fost găsite în Danemarca și câteva mii în Suedia, însă doar patruzeci în Norvegia. Apariția runelor în teritoriile locuite de vikingi este ciudat de inegală. Nu a fost descoperită niciuna în Islanda și doar câteva au fost găsite în așezările vikingilor din Britania. Insula Man, pe de altă parte, se laudă cu descoperirea a peste treizeci de pietre runice cu inscripții asemănătoare celor găsite în Norvegia.

Pietrele runice de mormânt din Scandinavia sunt adesea dovada că vikingii au comis jafuri și pe alte teritorii. Piatra funerară de pe mormântul unui bărbat suedez pe care îl chema Ali din Väsby arată că acesta „a primit tributul de la regele Knut al